

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

30 ינואר 2022

ע"מ 21-01-49966 מועלם נ' פקיד שומה גוש דן

לפני כב' השופטת ירדנה סרוסי

מערער סמי מואלם
ע"י ב"כ עו"ד טל פלמבאום

נגד

משיב פקיד שומה גוש דן
ע"י ב"כ עו"ד ערן פיירשטיין
פמת"א (אזרחי)

החלטה

בפניי בקשה מטעם המערער לקיים דיון מקדמי בטענת התיישנות של שנות המס 2001 – 2009 אותה העלה במסגרת הערעור.

רקע וטענות הצדדים בתמצית

1. המערער היה בעלים של רשת מאפיות ברמת גן ובסביבתה, החל משנות ה-80 (מאפיית אבא הילל ומאפיית קריניצי). בכל אותן שנים, המערער לא הגיש דוחות מס ולא שילם מס.

בשנים 1998 ו-2002, קבע המשיב למערער שומות לפי מיטב השפיטה בהיעדר דוח לפי סעיף 145(ב) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: "הפקודה"), לשנים 1996 ולשנים 1997 – 2000, בהתאמה. המערער לא שילם את המס בגין השומות שיצאו לו.

כמו כן, המערער לא הגיש דוחות מס לשנות המס 2001 – 2009, והמשיב לא הוציא לו שומות לפי מיטב השפיטה לשנים הללו.

בשנת 2016, בעיצומה של חקירה פלילית שנערכה נגד המערער, הגיש המערער דוחות מס לשנים 1994 – 2015. המשיב דחה את האמור בדוחות, והוציא שומות, בין היתר, לשנים 2001 – 2015. המערער הגיש ערעור על השומות שהוצאו לו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

30 ינואר 2022

ע"מ 21-01-49966 מועלם נ' פקיד שומה גוש דן

2. במסגרת הערעור, טוען המערער כי השומה לשנים 2001 – 2009 התיישנה. לדידו, יש מקום לערוך דיון מקדים בטענת ההתיישנות. מדובר בבירור עובדתי פשוט, צר, ממוקד ושאינו חופף לבירור העובדתי הנוגע לערעור לגופו של עניין.
3. המשיב בתשובתו דוחה את טענות המערער. לדידו, טענת ההתיישנות עולה ביחס לחלק משנות המס שבמחלוקת, כך שאין בהכרעה בשאלת ההתיישנות להביא לסיום ההליך. בנוסף, לבירור הטענה יידרש בירור עובדתי נרחב שהוא גם חופף ליתר טענות המערער.

דיון והכרעה

4. בית המשפט העליון נדרש לשאלה, באלו נסיבות על בית המשפט לדון בטענת התיישנות כטענה מקדמית, בגדרי רע"א 6552/20 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' א. לוי השקעות ובניין בע"מ (2.12.2020).

בתמצית, בהחלטתו הבחין בית המשפט העליון בין ארבעה מצבים שונים:

(א) מצב בו בירור טענת התיישנות אינו מצריך שום בירור עובדתי – הטענה תידון, ככלל, כטענה מקדמית;

(ב) מצב בו נדרש בירור עובדתי ייחודי – הטענה תידון, ככלל, כטענה מקדמית;

(ג) מצב בו נדרש בירור עובדתי חופף – הדיון בטענה יידחה, ככלל, להמשך ההליך;

(ד) מצב בו הבירור העובדתי של התביעה לגופה עשוי להקרין על בירור שאלת ההתיישנות, אך אין וודאות בנדון – בנסיבות של חפיפה פוטנציאלית בהן בית המשפט מעריך כי במהלך ניהול התביעה לגופה יתווספו נתונים אשר ישליכו אף על שאלת ההתיישנות, ככלל, יהיה זה נכון לדחות את ההכרעה בטענת ההתיישנות לשלב בירור התביעה גופה.

עוד נקבע באותה החלטה כי "ההבחנה המוצעת בין ארבעת המצבים הטיפוסיים המפורטים לעיל וההתייחסות לכל אחד מהם הובאו אך כ'קווים מנחים' להתמודדות עם השאלה בדבר עיתוי ההכרעה בשאלת ההתיישנות. השיקול המנחה המרכזי ביחס לשאלה זו הוא, כאמור, טיבו של הבירור העובדתי הנדרש לשם הכרעה בשאלת ההתיישנות, ככל שבירור שכזה אכן נדרש, היינו – האם ועד כמה ניתן לתחמו לבירור סוגיית ההתיישנות במנותק מן הבירור העובדתי של

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

30 ינואר 2022

ע"מ 21-01-49966 מועלם נ' פקיד שומה גוש דן

התובענה לגופה. על שיקול זה להיות מיושם בשים לב לנסיבותיו הפרטניות של כל עניין ועניין ולאור תכליותיו של מוסד ההתיישנות המפורטות לעיל" (שם, פס' 21).

בהמשך להחלטה זו נקבע על ידי בית המשפט העליון כי "ככלל, הנחת המוצא היא כי טענת התיישנות תידון כטענה מקדמית. זאת, למעט במקרים שבהם ההכרעה בטענת התיישנות מחייבת בירור עובדתי אשר חופף, או שעשוי להיות חופף, לבירור העובדתי שיעשה ממילא במסגרת הדיון בתביעה לגופה, שאז קיימים אינטרסים המצדיקים את דחיית ההכרעה בסוגיית התיישנות עד לבירור התביעה. בתוך כך, הוספתי והדגשתי כי ככל שההכרעה בשאלת התיישנות מחייבת בירור של סוגיה משפטית, אזי רצוי להכריע בה כבר בפתח ההליך, אף אם מדובר בסוגיה מורכבת, שכן ככלל, הבירורים העובדתיים והמשפטיים הכרוכים בתביעה גופה לא צפויים להשליך על ההכרעה בשאלה משפטית המתעוררת בסוגיית התיישנות" (רע"א 7265/20 בריטמן אלמגור זוהר ושות' רואי חשבון נ' משמרת - חברה לשירותי נאמנות בע"מ, פס' 11 (19.1.2021); כן ראו רע"א 5483/20 שירותי בריאות כללית נ' פלוני, פס' 8 (7.12.2020)).

5. בהתאם לקווים המנחים שפורטו לעיל, אני סבורה כי בנסיבות המקרה דנן אין לקיים דיון מקדמי בטענת התיישנות וזאת משני טעמים עיקריים.
6. הראשון, מדובר במצב בו הבירור העובדתי של התביעה לגופה עשוי להקרין על בירור שאלת התיישנות. כך, ישנה חפיפה עובדתית בין טענות המערער ביחס לשנות המס 2001 – 2009 לבין טענות המערער ביחס לשנות המס 2010 – 2015, לרבות לעניין ההסכמות הנטענות בין המערער לבין נציגי המשיב. לא בכדי, בסעיפים 1 – 6 לבקשה דנן מעלה המערער טענות עובדתיות שונות ביחס להסכמות הנטענות, על אף שגם לדידו "הסכמות אלו אינן מתבררות במסגרת המבוקש בקשה זו, אך יש בהן כדי לשפוך אור על המצג העובדתי ועל התנהלות המשיב ונציגיו לאורך השנים בענייננו של המבקש" (סעיף 7 לבקשה).
7. השני, ממילא קיום הדיון המקדמי לא ייתר את המשך ההליך והוא רק יהווה עוד משוכה בדרך לפסק הדין. כמו כן, ישנו סיכוי לא מבוטל כי העדים הנדרשים לצורך בירור הסוגיה המקדמית, גם יידרשו בהמשך ההליך, באופן שיביא להכבדה עליהם ולפגיעה ביעילות ההליך.
8. לסיכום, בנסיבות העניין קיום דיון מקדמי בשאלת התיישנות רק יסרב ויעכב את הדיון שלא לצורך.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

30 ינואר 2022

ע"מ 49966-01-21 מועלם נ' פקיד שומה גוש דן

9. עם זאת, מוצע למשיב לחזור ולשקול את עמדתו ביחס לשומות לשנות המס 2001 – 2009. השומות הוצאו לפי סעיף 152(ב) לפקודה, ומטענות המשיב עולה כי הסיבה היחידה לאי-התיישנות השומות היא "הגשת" הדוחות העצמיים על ידי המערער בשנת 2016 (סעיף 15 לתשובה). על פני הדברים, ספק אם יש בכך כדי להכשיר ולפתוח מחדש את תקופת ההתיישנות בגין שנים אלו. הרי אין מחלוקת בין הצדדים שהמשיב היה מודע בזמן אמת, או לכל הפחות היה אמור להיות מודע, להימנעותו של המערער מהגשת ותשלום דוחות המס, ועדיין המשיב נמנע מלפעול כנגדו. האם לדעתו של המשיב, לולא חויב המערער בהגשת דוחות, היה ניתן להוציא לו שומה לפי מיטב השפיטה לפי סעיף 145(ב) לפקודה בשנת 2016 בגין השנים 2001-2009, קרי, לאחר תום תקופת התיישנות בת 7 שנים, בנסיבות בהן היה המשיב מודע להימנעות המערער מתשלום המס בגין השנים 1996-2000?

10. סיכומם של דברים, הבקשה לקיום דיון מקדמי – נדחית. עם זאת, המשיב ישקול בכובד ראש את המשך ניהול ההליך ביחס לשנים 2001-2009, ואף מבוקש כי יתייחס לשאלות שהתעוררו במסגרת החלטה זו. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ח שבט תשפ"ב, 30 ינואר 2022, בהעדר הצדדים.

ירדנה סרוסי, שופטת